

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമാൻ വേംകടനാഥാർയഃ കവിതാർക്കികകേസരീ |

വേദാന്താചാർയവർയോ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ||

കവിതാർക്കികസിംഹ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്ര
ശ്രീമദ്വേദാന്തദേശിക വിരചിതം മഹാകാവ്യം

|| യാദവാഭ്യുദയഃ ||

|| ചതുർവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ||

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness *śrīmad āṇḍavan of śrīraṅgam*

*This was typeset using skt and T_EX for Malayalam.

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

॥ യാദവാഭ്യുദയഃ ॥

॥ ചതുർവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ॥

അഥ നിജവിഭവാദജാതശത്രുൗ

പ്രശമിതശത്രുബലേ നിവേശ്യ ഭൂമിം |
പരിചരണഫലം പ്രഭുഃ പ്രയച്ഛൻ
അമിതഗുണാഭിരരംസ്ത വല്ലഭാഭിഃ || 24.1 ||

ക്രതുവിധിനിയതോഽപ്യകർമ്മവശ്യഃ
പരിചിതകാമരസോഽപി വീതരാഗഃ |
നഗരവസതിരപ്യശേഷവാസഃ
കഥമിവ കേന വിഭുഃ സ വർണ്ണനീയഃ || 24.2 ||

അനുഗമിതമിദം സ്വദാരരക്ഷാം
അനുഘമനോഭവതന്ത്ര മാനനീയം |
നിരുപധികരസസ്യ നേതുരാസീത്
ന്യൂപതിമഹർഷിഭിരഞ്ചിതം ചരിത്രം || 24.3 ||

ശ്രുതിശതമഹിതേ പദേ പരസ്മിൻ
സിതജലധൗ രവിമണ്ഡലേ ച സിദ്ധാം |
ബഹുമതിമതിശയ്യ സാ ബഭാസേ
നരകരിപോരവരോധഭൂമിരഗ്ര്യാ || 24.4 ||

നിധിഗണമുഖവാന്തനിഷ്കരാശിഃ
പ്രചിതഗുണാ മണിഭിഃ സ്യമന്തകാഭിഭ്യഃ |
പ്രമുദിതമഹിഷീഗണേന ചക്രേ
യദുനഗരീ വിഭുനാ നിവാസഭൂമിഃ || 24.5 ||

അവികലവിഭവസ്യ വിശ്വമൂർത്തേഃ
അധിവസനം യദുവീരരാജയാന്യാം |

അനുദിനമനപായിനീം പ്രതിഷ്ടാം
അഭിലഷതാമനുചിന്തനീയമാസീത് || 24.6 ||

സഹ മുനിഭിരുപാസ്ത ധർമ്മമാദ്യം
വ്യവഹരണാനി ദദർശ വേദവിദ്ഭിഃ |
അരമത ച വധുജ്ഞൈർയഥാർഹം
ബഹുതനുരക്രമതോ വിചിത്രശക്തിഃ || 24.7 ||

അപി യുഗപദവാപ്തനൈകദേഹൈഃ
ഉപനതയോഗബലൈഃ സ്വകർമ്മനിഘ്നൈഃ |
ധൃതബഹുവപുഷാ ജഗദ്വിധാത്രോ
ജിതകരണേന തു ഭുജ്യതേ തദർത്ഥഃ || 24.8 ||

യദുപതിരധിരുഡചന്ദ്രശാലഃ
സഹ ദയിതാഭിരനന്യമാനസാഭിഃ |
ജലനിധിമഭിതഃ പ്രദർശയംസ്താഃ
നിജമിവ ധാമ നിവേദയാംബഭൂവ || 24.9 ||

നിജപദമനപായമാശ്രിതാനാം
പ്രഭൂരപവർഗ്ഗദശാമിവ പ്രയച്ഛരൻ |
അമിതബഹുഗുണാമനന്യലഭ്യാം
അതനുത കാമപി സമ്പദം പ്രിയാണാം || 24.10 ||

സ്വയമുദവസിതേ സ്വവാസധന്യേ
ശ്രീഷു ഭൂവനേഷു സമാമിവാദ്ഭൂതാനാം |
അതനുത സമവായമാത്മയോഗാത്
അതിശയിനീമഥവാ വിഭുഃ സമൃദ്ധിം || 24.11 ||

വിധിസദനമുഖേഷ്യഭൃഷ്ടപൂർവ്വാം
പ്രഥിതപരസ്പരസമ്മതിം സമൃദ്ധിം |
യദുപതിദയിതാഗൃഹേഷു പശ്യൻ
മുദമഭജദ്ഭൂവി നാരദോ മുനീന്ദ്രഃ || 24.12 ||

ലലിതരുചിഷു കൽപവൃക്ഷപോതൈഃ
 ഉപവനരാജിഷു തസ്യ സഞ്ചരിഷ്ണോഃ |
 അധുരവയവൈർമ്മുദം മുരാദഃ
 അനുകൃതപുഷ്പഫലാദികൈസ്തരുണ്യഃ || 24.13 ||

അധിഗതകുസുമാപചായലീലഃ
 പ്രമദവനാനി വിഭൂഷയൻ സ്വധാമ്നാ |
 പ്രജനിതമദനോ മനസ്വിനീഭിഃ
 ഗുണസുരഭിഃ സുരഭിഃ സ്വയം സ മേനേ || 24.14 ||

പരിപണമിവ മന്മഥോത്സവാനാം
 പ്രഥമവികസ്വരപദ്മദർശനീയം |
 അനുദിതബഹുവിഭ്രമം വധുനാം
 അഭിനവയൗവനമമ്പഭുംകത നാഥഃ || 24.15 ||

അമൃതമയപയഃ പരിപ്ലുതാനാം
 വിഷമഗുണേഷു വിഹാരവാപികാനാം |
 കമലകുവലയാദിഷു പ്രിയാണാം
 മുഖനയനസ്മിതകാന്തിമദ്യനദത് || 24.16 ||

അവിതഥമഹിമാ നിജപ്രസാദാത്
 അനഘമനോരഥതോഷിതാസു താസു |
 സ്വപരിജനതയാ സുരൈർന്നിയുക്താഃ
 നിരദിശദപ്സരസോ നിദേശഭാജഃ || 24.17 ||

ബഹിരുപനഗരം ബലാനി ദൃഷ്ട്വാ
 സഹ യദുഭിഃ സമയേ നിവർത്തമാനം |
 ദദ്യുശുരധിഗവാക്ഷമേകചിത്താഃ
 റഥതുരഗാദിഷു രാമപശ്ചിമം തം || 24.18 ||

വിധിവദനുവിധായ ദേവയാത്രാം
 പ്രതിപുരവീഥിപരിക്രമേണ ദൃശ്യം |

പതിമനുഭദ്യശുസ്തമേവ ഭൂരാത്
അചരമദേവമനന്യദേവതാസ്താഃ || 24.19 ||

ബഹുവിധമുപഹാരജാതമഗ്ന്യം
സുരപതിഭിഃ സ്വയമാഹൃതം മുകുന്ദഃ |
അപി ഗഗനചരൈരഭ്യഷ്ടപൂർവ്വം
സമമവരോധജനസ്യ സംവിഭേജേ || 24.20 ||

ഉപചിതശിവരേ വദാന്യരന്തൈഃ
ഉചിതഗുഹാശ്രിതഹംസതുലതൽപേ |
ബഹുരിവ സ ബഭൗ വിഹാരശൈലേ
പ്രതിമണിഭിത്തിവിഭക്തചാരുബിംബഃ || 24.21 ||

യുഗപദഖിലമാദരേണ സാക്ഷാത്
യുവതിജനസ്യ നിദർശയൻ മുകുന്ദഃ |
അസക്യദുപഗമയ്യ ചിത്രശാലാഃ
അനഘസമാധിദശാമിവാതതാന || 24.22 ||

അനിതരമനസാം സ്വപല്ലഭാനാം
നരകജിതാ നിരപായവൈഭവേന |
ഭവഭയവിനിവാരിണീ സ്വഭക്തിഃ
ലലിതവിഹാരമുഖേന ലംഭിതാഭൂത് || 24.23 ||

പ്രമുദിതവിബുധാഹൃതപ്രക്ലപ്തൈഃ
കനകസരോജവനൈരലംകൃതാനാം |
അതിശയമവരോധദീർഘികാണാം
അധിസുരസിന്ധു സമീക്ഷിതം നിദധൃത || 24.24 ||

വിഹരതി വനിതാജനേ തദീയൈഃ
അപലപിതാമവലോകനപ്രഭാവൈഃ |
പുനരപി ഹരിനീലരത്നഭാസാ
ഭധൂരസിതോത്പലസമ്പദം സരസ്യഃ || 24.25 ||

സ്ഥിരധൃതിവധിരോപ്യ രത്നധോലാം
 ഗുണഘടിതാമിവ മാധവഃ സ്വമായാം |
 അഗമയത ഗതാഗതാനൃഭീക്ഷ്ണം
 സുകൃതജുഷഃ സ്വയമംഗനാഃ സ്വതന്ത്രഃ || 24.26 ||

രുചിരകനകശൃങ്ഗവക്ത്രവാന്തൈഃ
 പ്രതിതനു കുംകുമവാരിഭിഃ പ്രസിഞ്ചൻ |
 അജനയദനുരാഗയോഗമന്തഃ
 ബഹിരപി തോയവിഹാരതോ വധൂനാം || 24.27 ||

നവമണിപരികൽപിതേഷു നാഥഃ
 കമലവനാന്തരകേലിമന്ദിരേഷു |
 ശ്രീയ ഇവ സുഭൃശോ ഗൃഹീതപദ്മാഃ
 ഹൃദി നിദധേ പുരുഷോത്തമഃ പ്രതീതഃ || 24.28 ||

ദിശി ദിശി മകരന്ദവർഷദിശാം
 വിവിധപരാഗവിഭക്തചൂർണ്ണചിത്രാം |
 ഭുവമഭജത സാകമംഗനാഭിഃ
 പുലകിതദ്യുഷ്ടിഷു പുഷ്പമണ്ഡപേഷു || 24.29 ||

അനുവിഹിതമഹോത്സവോ യഥാർഹം
 വിതരണതോഷിതവന്ദിബന്ധുവർഗ്ഗഃ |
 പരിണയനവിധിം ലതാവധൂനാം
 അതനുത ചൂതവരൈഃ പ്രിയാർപ്പിതാനാം || 24.30 ||

സുതബഹുമതഭാഗിനാം ശുകാനാം
 ഉപഹൃതദിവ്യരസോപഭോഗഭാജാം |
 ശ്രുതിമധുരഗിരാം സ്വശിക്ഷിതാനാം
 അതിശയസിദ്ധിമദർശയത് പ്രിയാഭ്യഃ || 24.31 ||

അനുകൃതനിജശക്തിഭിഃ പ്രിയാഭിഃ
 സഹ ഗുണബന്ധവിഭക്തസന്നിവേശൈഃ |

മുഹൂരിഹ നിപതദ്ഭിരുത്പതദ്ഭിഃ
കരണവശൈരിവ കന്ദുകൈരഭീവൃത് || 24.32 ||

നിജയുവതിഷു യദ്യപി ത്രിധാമാ
നയനപിധാനവിഹാരമാജഹാര |
ന തദനുചരിതം തഥാപി താഭിഃ
ത്രിഭുവനദ്യഷ്ടിനിരോധശംകിനീഭിഃ || 24.33 ||

ശ്രുതിവിഹിതമവന്ധ്യയൻ സ്വധർമ്മം
പ്രതിദിനമന്യപരോ യദാ ബഭൂവ |
തദുപചരണതസ്തദാപി താസാം
സമജനയത് പ്രിയഭോഗമേവ കാലഃ || 24.34 ||

മണിപരുവകമഞ്ജുലസ്തനീഭിഃ
മധുസമയാപഗമേ വരാംഗനാഭിഃ |
സിതമണിവിഹിതാൻ സ യന്ത്രധാരാ-
വൃതികരശീതലിതാനഭുംക്ത സൗധാൻ || 24.35 ||

സ്ഫടികസദനഭീപ്തിദത്തഹസ്താം
മുരഭിദസേവത സാദരം സദാരഃ |
അപജലദനിശോഭിതസ്യ ശോഭാം
ഹലധരകാന്തിഭൃതസ്തുഷാരഭാസഃ || 24.36 ||

അഗുരുഭിരസിതൈരനുരുഗൗരൈഃ
നവഘൃസ്യണൈരപി നിർവ്വിവേശ നാഥഃ |
ഹിമജ്വതുമവരോധസുന്ദരീണാം
സ്തനപരിരംഭസമർപ്പിതൈർവ്വിലിപ്തഃ || 24.37 ||

അനലശകടികാഭിരപ്യജ്ജ്വം
ശിശിരസമീരണമഞ്ജസാ ജിഗായ |
അവിരലപരിരംഭലംഭനീയൈഃ
സ്തനകലശോഷ്മഭിരാത്മവല്ലഭാനാം || 24.38 ||

ഉപനിഷദുപദേശസാഭിലാഷൈഃ
 ഉപചരിതോ മുനിഭിഃ സനന്ദനാദ്യൈഃ |
 രതിപതിസമയസ്ഥിതോ വധൂനാം
 ലലിതകലാഗമദേശികോ ബഭൂവ || 24.39 ||

കലമധുരഗിരാം കലാപ്രസംഗാത്
 അതിമദനോപനിഷത് പരം രഹസ്യം |
 പ്രിയഹിതരുചിരാക്ഷരം പ്രിയാണാം
 ശ്രുതിഷു ചകാര ശിഖാമണിഃ ശ്രുതീനാം || 24.40 ||

നിരുപധികനിജപ്രഭാവഗർഭം
 പരിഷഭി വിശ്വപതിഃ പ്രിയാസഹായഃ |
 കിമപി നിശമയാംബഭൂവ ഗീതം
 പ്രമുദിതകിന്നരദമ്പതിപ്രയുക്തം || 24.41 ||

മൃദുകരതലലീലയാ മൃദംഗാൻ
 അസമയനർത്തിതനീലകൺഠയുഥാൻ |
 ധനയതി ദയിതേ വിധൂരഭൂമേഃ
 ശ്രിയമിവ താഃ പുലകോദ്ഗമൈരപുഷ്യൻ || 24.42 ||

കരകമലപരിഗ്രഹേണ ധന്യം
 വരതനുസംസദി വാദയൻ വിപഞ്ചീം |
 അവിദിതഗമനായ ഗായകൈഃ സ്വൈഃ
 ഉപരതഗീതിഭിരുന്മുഖൈഃ സിഷേവേ || 24.43 ||

ശ്രുതിമധുസുഭഗൈരഭീനഹ്യദ്യൈഃ
 ശ്രുതഘനനാദശിഖണ്ഡിനീഗണശ്രീഃ |
 മധുരിപുവനിതാജനഃ സമാജേ
 ധ്വനിഭിരമാദ്യത ദിവ്യദുന്ദുഭീനാം || 24.44 ||

സലലിതകരണാംഗഹാരഹൃദ്യം
 സഹ ദയിതാഭിരുദാരദിവ്യനാട്യം |

അനുദിനമനിമേഷദർശനീയം
ജിതമധുരപ്സരസാം ദദർശ നൃത്യം || 24.45 ||

അഭിനയമഭിനന്ദ്യ നർത്തകീനാം
സ്വയമുപദിഷ്ടമലംഘിതോപദേശം |
പുനരപി മുദിതസ്തമേവ യുഞ്ജൻ
അവിദിതപൂർവ്വമിവാദരാദപശ്യത് || 24.46 ||

പ്രതിയുവതിഗൃഹീതനൈകരുപഃ
പ്രണയവതീഭിരനന്യ ഇത്യുപേതഃ |
അപഹൃതമണിപാദുകഃ കയാചിത്
പദമപി ഗന്തുമശക്നുവന്നിവാസീത് || 24.47 ||

അനവഹിതയോ സഖീസമക്ഷം
ദ്രുതമുപഹൂയ സമാഖ്യയേതരസ്യാഃ |
മുഷിതമനസമദ്ഭൂതൈർവ്വിലാസൈഃ
ഇദമപി നാമ തവേത്യുവാച മുശ്യാം || 24.48 ||

സമുചിതഭിനലംഘനം സപത്യാഃ
പരിപണിതം സ്വയമഭ്യുപേത്യ നാമഃ |
സ്ഥിതമധുരമുഖോ ജിതഃ കയാചിത്
വിവശ ഇവാക്ഷവിഹാരതോ ബഭൂവ || 24.49 ||

അനുഗതനിജബിംബമേനമന്യാ
മണിമുകുരസ്ഥമവേക്ഷ്യ മന്ദഹാസം |
ന ഖലു തദവലോകനായ പശ്ചാത്
വ്യതന്നുത സാചിവിധിം തദേകത്യപ്താ || 24.50 ||

പുലകിനി കുചകുട്മലേ പരസ്യാഃ
കഥമപി സാധ്യസകമ്പിതാഗ്രഹസ്തഃ |
സ്ഥിരചരജഗദേകദിവ്യശിൽപീ
വിഷമതമം വിലിലേഖ പത്രഭംഗം || 24.51 ||

മൃദുസുരഭിസുജാതബന്ധുരാഭിഃ
 പ്രണിദധദഗ്രനിബലപങ്കജാഭിഃ |
 മുഹൂരസിതദ്യശാം സ്വകൺഠയോഗ്യാം
 ഭുജലതികാമമിമീത മാലികാഭിഃ || 24.52 ||

അഭജത സ ച താശ്ച ദുതികാനാം
 അമൃതപരിപ്ലുതഭേഷജായമാനൈഃ |
 പ്രതിദിനമിദമാദിമം പ്രമോദം
 പ്രണയവിരോധസിതാസിതൈർവൃചോഭിഃ || 24.53 ||

നിജപദപരിചാര കാംക്ഷിണീഭിഃ
 കതിഷു ഭവേഷു സമർച്ചിതാംപ്രിപദ്മഃ |
 പ്രതിവിധിമഭജത് പ്രസാധികാവത്
 പ്രിയപരികർമ്മവിധാനതഃ സ താസാം || 24.54 ||

നിജസമുദയസംഭവൈർന്നിശായാം
 പ്രണയപയോനിധിവീചികാവിസർഷ്ഠൈഃ |
 പ്രണതിഭിരിവ വിഭ്രമൈഃ പ്രിയാണാം
 ബഹുമതിഭേദമവാപ യാദവേന്ദുഃ || 24.55 ||

ശരദുപഗമശോധിതാ ഇവാപഃ
 തുഹിനകരോദയനിർമ്മലാ ഇവാശാഃ |
 മുരഭിദുപഗമപ്രശാന്തവേദാഃ
 പ്രതിയയൂരുന്മനസസ്തമായതാക്ഷ്യഃ || 24.56 ||

അമൃതമയമിവോദധിം തമുച്ഛൈഃ
 അനുസഖി ലോചനശുക്തിഭിഃ പിബന്ത്യഃ |
 അവശനിയതചിത്തവൃത്തിമേകാം
 അദധൂരദ്യഷ്ടപരസ്പരാമവസ്ഥാം || 24.57 ||

സ്മരജനകതനുഃ സ്വദർശിനീനാം
 നന്നു വിരഹഃ സുദ്യശാം നിമേഷ ഏവ |

ഇതി കില വിഗണയ്യ വിശ്വകർത്താ
നിയതമകൽപയദപ്സരസ്ത്വമാസാം || 24.58 ||

അനുചരബഹുമാനമാപ്തുകാമൈഃ
അവസരവിദ്ഭിരനുസ്മൃതാത്മരക്ഷൈഃ |
അനുഭിനമുപനീതമാദിതേയൈഃ
അമൃതമപായയത പ്രിയാഃ പ്രതീതഃ || 24.59 ||

പ്രിയവചനശതൈരുദാരവാദീ
രഹസി മനഃ ശ്രുതിരഞ്ജകൈർവ്വിചിത്രൈഃ |
മുഖകമലമധുപമൈഃ പ്രകാമം
മദമുദിതാ ഇവ മാനിനീരകാർഷീത് || 24.60 ||

അതിശയിതഗുണൈഃ പ്രിയോപഭോഗാത്
വസനവിഭൂഷണമാലികാദിഭിസ്താഃ |
മുദമധികതമാം ദധുസ്തരുണ്യഃ
പ്രണയരസോ ഹി രസപ്രകർഷഹേതുഃ || 24.61 ||

അഭിലപനമനസ്ക്രിയാതിപാതി-
ന്യനുബുഭുജേ യദുപുംഗവേന താസാം |
അതിശയമിതരേതരം പ്രയച്ഛ-
ന്ത്യഭിനവയൗവനസമ്പദപ്രകമ്പ്യാ || 24.62 ||

അജനിഷത കുതോ നു ഭാഗധേയാത്
ത്രിഭുവനമംഗലഭീപികാഃ ശുഭാംഗ്യഃ |
യദുപതിസഹധർമ്മചാരിണീഭിഃ
സുഖമനഘം ഭൂവി യാഭിരമ്പഭാവി || 24.63 ||

അധിഭുജഗപതി ശ്രിയോപഭുക്തം
യുഗപരിപാകവിഹാരിണം യുവാനം |
നരപതിബഹുമാനതോ നതാംഗ്യഃ
സുലഭമിവാമ്പഭവൻ സ്വതൽപഭാജം || 24.64 ||

ശകയുവതികപോലപാണധരാഭൈഃ
 ശശിശകലൈരിവ നാഗവല്ലിപത്രൈഃ |
 സ്മരസുഭടയശോനിഭൈരനന്ദത്
 യുവതി ജനോപഹൃതൈസ്തദർപ്പിതൈസ്താഃ || 24.65 ||

ജഗദുപജനനാദിജാതഭൃമ്നഃ
 ക ഇവ വധുജനമോഹനോ വിഹാരഃ |
 കഥമിവ സ കുതശ്ച കീർത്തനീയഃ
 പ്രഥിതമനോഭവതന്ത്രപാരദൃശാ || 24.66 ||

യതിഭിരനുബുഭൃഷിതഃ സ താഭിഃ
 യദുപതിരദ്ഭൃതരൂപവേഷശീലഃ |
 നിരൂപധികരസാമ്യതൗഘസിന്ധുഃ
 സതതമപൂർവ്വമപൂർവ്വമമ്പഭാവി || 24.67 ||

ഹരിപരിചരണേന തോഷിതാനാം
 ഹരിണദ്യശാം വിഭവം വിഭാവയന്തഃ |
 അപജഹസുരവാപ്തസംയമാഃ സ്വാൻ
 അപരിമിതാനണിമാദിസിദ്ധിഭേദാൻ || 24.68 ||

സരിത ഇവ മൃഗീദ്യശസ്തമേകം
 മഹിതഗുണൗഘമഹോദധിം ഭജന്ത്യഃ |
 അബിഭരുരനപായമൈകരസ്യം
 മുനിഗണിതശ്ച സ ഏവ മുക്തഭോഗഃ || 24.69 ||

അനുഭവരസതോ ജഗത്പ്രസൂതേഃ
 അപചിതസുപ്തിസുഷുപ്തിസംഭവാസ്താഃ |
 വിതമസി വിഷയേ സ്ഥിതാ ഇവാസൻ
 വിരതിവിഹീനവിഹാരജാഗരേണ || 24.70 ||

പ്രതിദിനമിതരേതരാനുഗുണ്യാത്
 പ്രചിതമയോഗവിയോഗസമ്പ്രയോഗൈഃ |

രസമധികമവാപുരായതാക്ഷ്യഃ

പ്രണയിനി ശാർങ്ഗിണി ഭാഗധേയഭൃമ്നാ || 24.71 ||

രവിരുചിരമണിപ്രദീപകേഷു

സ്ഫുരദസിതാഗുരുധുമധുപിതേഷു |

സഹ യുവതിഗണൈഃ ക്ഷണോപമേയാം

അനയത വാസഗൃഹേഷു വാസതേയീം || 24.72 ||

പുലകിതവപുഷാം സവേപമുനാം

ഘനരസഭാവിതധർമ്മബിന്ദുഭാജാം |

ശ്ലഥമിവ സുഭൃശാമമുഷ്ടിമേയം

ചികുരമഗുംഭയദദ്ഭൃതം ചിരേണ || 24.73 ||

സ്വവധൂരവധൂതഭൗമഭാവഃ

സ്വദമാനഃ സ്വയമാത്മനൈവ തൃപ്തഃ |

അനുഭൂയ ന തൃപ്യതി സ്ഥ നാഥഃ

തമപി പ്രേമവിലീനചേതസസ്താഃ || 24.74 ||

ചപലപ്രതികുലതീക്ഷ്ണരൂക്ഷഃ

സ്ത്രിയ ഇത്യാഗമികൈർന്നിദർശിതാർത്ഥഃ |

പ്രഥിതോ യദുവീരവല്ലഭാഭിഃ

പരിവാഭോഽയമപാകൃതഃ പൃഥിവ്യാം || 24.75 ||

ശരണാഗതസർവ്വപാപമോക്ഷേ

കൃതസംകൽപമിഹാനുഭൂയ കൃഷ്ണം |

പരിതോഽപി തഥാവിധാനുഭൂതിഃ

സ്ഥരലബ്ധ്യാ പ്രതിലംഭിതാ പ്രിയാഭിഃ || 24.76 ||

അനഘാമനപായഭക്തിരൂപാം

അനുഭൂതിം യദുവീരവല്ലഭാനാം |

അനുകർത്തുമപി പ്രവർത്തമാനൈഃ

അവശൈരേവ സമാഹിതൈരഭാവി || 24.77 ||

ഉദധൗ ബഹവോ രമാ ബഭൂവുഃ
 യദി വൈകൈവ ഗൃഹീതനൈകരുപാ |
 ഇതി നാമ വിമർശമാദധാനാഃ
 ദധിതാഃ പ്രേക്ഷ്യ നനന്ദ ദേവവന്ദ്യഃ || 24.78 ||

അജിതസ്യ വിശാലതുംഗഭൂമ്നാ
 ഭൂജമധ്യേന പയോധരൈശ്ച താസാം |
 ഇതരേതരസംവൃതത്വമാസീത്
 പരിരംഭേ പരിതോ മിഥഃ സമത്വം || 24.79 ||

പരിഹാസകുതുഹലീ പ്രിയാണാം
 വിഹിതദ്യുതവിഹാരകൗതുകാനാം |
 ഉദയത്ര ജയം ജഗാദ പൃഷ്ടഃ
 കിതവസ്ഥേയപദേ നിവേശിതഃ സൻ || 24.80 ||

സ്വയമാദികവിഃ പ്രകൽപിതാഭിഃ
 പ്രണയോല്പ്ലംഘനരൗക്ഷ്യമുത്തിതീർഷുഃ |
 പ്രഹസൻ ബഹുശഃ പ്രഹേലികാഭിഃ
 മതിമൗഢ്യം വിദധേ മനസ്വിനീനാം || 24.81 ||

ഏകീഭവദ്ഭിരയുതൈരപി മന്മഥാനാം
 യത്കാന്തിബിന്ദു പൃഷ്ഠതാഽനുകൃതിർന്ന ശക്യാ |
 സമ്പ്രേക്ഷ്യ തം യദുപതിം യമിനോഽപി നൂനം
 സ്ത്രീഭാവമേവ മനസാ ബിഭ്രാംബഭൂവുഃ || 24.82 ||

കൃഷ്ണാനുഭൃതിവിഭവേന കൃതാർത്ഥഭാവഃ
 തദ്വല്ലഭാസ്ത്രീദശമാത്യുതയാ ചകാസുഃ |
 യത്പാദപംകജപരാഗജുഷാം ശശംസുഃ
 ജന്മാദ്ഭൂതം ജഗതി ഗുൽമലതാദികാനാം || 24.83 ||

ശ്യാമോ ബഭൂവ കിമസൗ സുഭൃശാം കടാക്ഷഃ
 ശ്യാമാസ്തദമ്പയവശാദഥവാ തരുണ്യഃ |

താഭിഃ കിമസ്യ വവ്യധേ മഹിമാ മഹീയാൻ
താസാമനേന യദി വേതി ബുധൈഃ ശശംകേ || 24.84 ||

അഗ്രാമ്യമേവ പരിഹാസരസം വിതേനേ
നാശ്ശീലമാഹ ന മൃഷാ ന ച മർമ്മഭേദീ |
ധർമ്മാവിരുദ്ധവിഭവോചിതകാമകാമഃ
സ്ത്രീണാം വരേണ ബുഭുജേ വരദോ വരസ്ത്രീഃ || 24.85 ||

താരാഭിരിന്ദുരിവ ഭാനുരിവ പ്രഭാഭിഃ
യുക്തോ വശാഭിരിവ വാരണയുമനാഥഃ |
വിദ്യാഭിരാത്മവിദിവാഭ്യധികം വിരേജേ
യോഗേശ്വരോ യുവതിഭിഃ സഹ മോദമാനഃ || 24.86 ||

പായം പായം പ്രേയസഃ കാന്തിമാധീം
മാദ്യന്തീഭിർമ്മഞ്ജുലാലാപിനീഭിഃ |
പ്രത്യേകോക്തിശ്ലാഘനപ്രീണിതാഭിഃ
പ്രായോ ഭോഗാഃ പര്യവാഹ്യന്ത താഭിഃ || 24.87 ||

കരണവ്യപായസമയേ പുനർഭവം
വിനിവർത്ത്യ ശാശ്വതസുഖം പ്രദാസ്യതാ |
സ്വപദാനുഭൂതിരുദപാദി താഭ്യശീ
സുഭൃശാം സ്വസമ്മതിഭൃതാം ഗദാഭൃതാ || 24.88 ||

തദ്ഗതേന മനസാ വിവശാനാം
തന്മയീകൃതധിയാമിവ താസാം |
അപ്രലുപ്തരഹസാമഭജേതാം
സ്വപ്നജാഗരദശേ ന വിശേഷം || 24.89 ||

ശ്രിയമനപായിനീം വസുമതീമിവ ദത്തകരാം
സഹ മഹിഷീഗണേന വിഭുരേക ഇവാനുഭവൻ |
യദുഭിരനന്തതാർക്ഷ്യപൃതനേശനിഭൈഃ സഹിതോ
നിജപദമസ്മരന്നിഹ നിവാസമരോചയത || 24.90 ||

ഉപചിതചിത്രധർമ്മമുപശാന്തവിപക്ഷഭയം
 മുദിതവധുജനഃ സ മുഖരം നിഗമധനിഭിഃ |
 ബഹുവിധരത്തശാലി ബഹുമാന്യസമഗ്രഗുണം
 വലയസമം ഭുജസ്യ വസുധാവലയം ബുഭുജേ || 24.91 ||

അനിതരജനലഭ്യോം പ്രീതിമാസേദുഷീഭിഃ
 സുചിരമനുബഭുവേ സ്വർഗ്ഗമോക്ഷാതിശായീ |
 നിരുപധികരസാബ്ധിം നിർവ്വിശന്തീഭിരാഭ്യഃ
 കുലയുവതിഭിരിതഥം കോപി ശൃങ്ഗാരഭൂമാ || 24.92 ||

സഹജബലസമേതഃ ശക്രപൂർവ്വൈരജയഃ
 സമുദിതവിഷമാസ്ത്രസ്താഭ്യശാനന്ദഹേതുഃ |
 അവിദിതരചനേന സ്വേന പാർത്ഥായ ഗീതഃ
 സ്വയമജനി സ കാമഃ കോപി ധർമ്മാവിരുദ്ധഃ || 24.93 ||

സ്വപദനലിനഭാജാം സ്വർഗ്ഗമോക്ഷൗ യഥാർഹം
 കരണവിഗമകാലേ കൽപയിഷ്യൻ ക്രമേണ |
 മധുരിപൂരിഹ നൂനം മന്ദപുണ്യൈരലഭ്യൗ
 സമതനുത വിഹാരൈസ്താവുഭൗ സമ്പ്രയുക്തൗ || 24.94 ||

നാരീഭ്യഷ്ട്യാ നിയമിതധിയോ നാകനാഥേശ്വരത്വം
 സംഭോഗേ ച പ്രവണമനസഃ ശാശ്വതം ബ്രഹ്മചര്യം |
 അത്രൈകസ്യോം പുരി നിവസതഃ സർവ്വലോകാധികത്വം
 നിധ്യായന്തസ്ത്വരിതമതരൻ ദുസ്തരാം തസ്യ മായാം || 24.95 ||

ആസീദേവം പരിണതമധിഭാരകം ഭാപരാന്തേ
 വ്യാസപ്രഖ്യാവിഭജനഭവഭേദശാഖോപമാനാം |
 ചിന്താതീതം യദുപതിമനഃപ്രീതിചിന്താമണീനാം
 ഏകം താസാം ഭവരസഭുജാം ഭാഗ്യമേകാതപത്രം || 24.96 ||

ഗുരുഭിരനഘചിത്തൈരാഹിതോദാരഭൂമാ
 സുരഭിതരസമേതസ്സുന്യതം വേംകടേശഃ |

വൃതനുത യദുവീരപ്രീതിമിച്ഛൻ പ്രഭൃതാം

കവികഥകമുഗേന്ദ്രഃ ക്ഷേമദം കാവ്യരത്നം || 24.97 ||

|| ഇതി കവിതാർകികസിംഹസ്യ സർവതന്ത്രസ്വതന്ത്രസ്യ ശ്രീമഭേക്ഷനാഥസ്യ
വേദാന്താചാർയസ്യ കൃതിഷു യാദവാഭ്യുദയേ മാഹാകാവ്യേ ചതുർവിംശഃ സർഗ്ഗഃ ||